

Metodický list

LESNÁ PÄTKA

Druh pomôcky: vzdelávací animovaný seriál

Číslo epizódy: **S01E08**

Názov epizódy: **DRAHOKAMY**

Dominantná vzdelávacia oblasť

Matematika a práca
s informáciami

123

Vzdelávacia téma:

Číselný rad a porovnávanie
skupín podľa množstva

Dominantná oblasť výchovy charakteru

Výchova charakteru

Výchovná téma:

Chamtivosť (Mať viac ne-
znamená mať sa lepšie.)

Tematické okruhy príbehu

vytváranie skupín s určenou
vlastnosťou (farba, počet)
rozhodovanie o pravdivosti
skaly
spravodlivosť

počítanie do 10
argumentácia
hľadanie
empatia

pridávanie a odoberanie
drahokamy
chamtivosť, lakomosť

Anotácia

V skalách plných farebných kameňov Lesná päťka tvorí skupiny podľa farby, počíta drahokamy, porovnáva skupiny podľa množstva, porovnáva počty a hľadá spravodlivé riešenie. Mláďatá zistia, že na drahokame je najcennejšia spomienka, ktorá sa s ním spája a že mať viac neznamená mať sa lepšie.

Synopsa

Uľa si pod Dubom obzerá tyrkysový drahokam. Dostala ho od ocka na spoločnom výlete. Deti jej závidia, aj oni by také chceli! A tak sa vyberajú do Tajomnie, aby si každý našiel vlastný drahokam.

Ocitajú sa v skalách plných farebných kameňov. Vyberajú ich z puklín a nosia na kopy, ktorú si potom rozdelia. Igy navrhne deliť ich podľa farieb. Keď však zistí, že jeho červených je najmenej, sťažuje sa na nespravodlivosť. Núti Emila, ktorý má svojich žltých najviac, aby sa s ním podelil. Emil sa však drahokamov nechce vzdať. Deti sa snažia spravodlivosť nastoliť tak, že Igyemu spoločne hľadajú a pridávajú ďalšie drahokamy, aby mal tak veľa, ako ostatní. Neskôr odoberajú zo svojich kôpok, aby mali všetci tak málo, ako Igy. Napokon si uvedomia, že Uľa má len jeden drahokam a jeho vzácnosť je v tom, že je spojený s peknou spomienkou. Aj oni si nechajú len jeden kameň so spomienkou na dnešný deň.

Pod Dubom sa všetci tešia z pekných zážitkov, čo sa im zrkadlia v drahokamoch. Len Emil je mĺkvy, pretože on v drahokame vidí svoju lakomosť. Keď si s Igyem vysvetlia, že sa obaja správali nepekne, v Emilovom drahokame zasvieti spomienka na ich udobrujúce objatie.

Vzdelávacia línia

Vzdelávací zámer

Obsah epizódy je koncepčne zaradený do podoblastí **Čísla a vzťahy a Logika** v predprimárnom vzdelávaní, ale možno ho aplikovať aj v úvodných hodinách matematiky v prvom ročníku 1. cyklu základnej školy. Vzdelávací zámer sleduje plnenie nasledujúcich požiadaviek na vedomosti a zručnosti detí:

- *Určovanie počtu predmetov v skupine počítaním po jednom verbálne (jeden, dva, tri, ... desať).*
- *Zaznamenanie výsledného počtu predmetov symbolicky (napr. bodkami, čiarkami).*
- *Porovnávanie skupín podľa množstva (viac - menej - rovnako veľa).*
- *Pridávanie/odoberanie predmetov s určeným zámerom.*
- *Vytváranie skupín s určeným počtom.*
- *Rozhodovanie o pravdivosti tvrdení.*

Odporúčanie na prípravu detí a podmienok v triede pred sledovaním epizódy

Jobsahové zameranie epizódy si z matematickej oblasti vyžaduje, aby deti vedeli počítať po jednom od 1 do 10, určiť počet predmetov v tomto číselnom obore a výsledok počítania vysloviť slovne, resp. ho graficky zaznačiť. Napr. zaznamenať príslušný počet bodiek/čiarok na určené miesto, vyfarbiť konkrétny počet koliesok, ukázať počet prstov na ruke (vyznačiť počet na papieri, na interaktívnej tabuli) a pod. Okrem toho by mali deti vedieť tvoriť skupiny s rôznym aj rovnakým počtom predmetov a porovnať dve skupiny podľa počtu predmetov v skupine. Výsledky porovnávania sú verbálne, deti hovoria, kde je predmetov viac, menej alebo ich je rovnako veľa. Svoje riešenia/výsledky argumentujú slovne, prípadne názorne:

- *Polož na farebnú podložku modré a žlté trojuholníky. Povedz, ktorých je viac a prečo.*
- *Alebo možno otázku zmeniť: Je niektorých trojuholníkov viac? Ako si to zistil/a?*

Formulácie otázok a tvorbu úloh meníme.

V činnostiach pred sledovaním epizódy je potrebné sústrediť pozornosť aj na určovanie počtu predmetov do 6 pohľadom (bez počítania po jednom prstom). Pri porovnávaní dvoch skupín podľa množstva aplikujeme v práci aj skupiny predmetov s väčším počtom ako desať. V skupinách však budú výrazne rozdielne počty predmetov a deti určujú výsledok porovnania na základe pohľadu. Bez potreby manipulačnej činnosti vyslovujú slová viac, menej, najviac, najmenej.

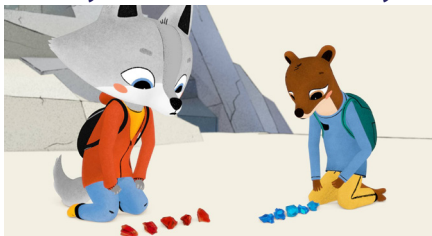
Z hľadiska organizácie detí a prípravy triedy odporúčame pedagógom pripraviť si rôzne predmety (geometrické útvary, loptičky, magnetky, autička, karty pexesa), dostatok voľného priestoru na manipuláciu s predmetmi a na umiestnenie vhodných pomôcok pri tvorbe skupín (na koberci, na magnetickej tabuli, na farebnej podložke, do košíka).

Odporúčanie na prácu s deťmi počas sledovania epizódy

1. otázka:

**Akými spôsobmi si môžu zvieratká drahokamy rozdeliť?
Ako by ste si ich rozdelili vy?**

Pri riešení úlohy môžu deti navrhovať možnosti rozdeľovania skupiny drahokamov iba na základe toho, čo si zapamätali (nevidia skupinu na obrázku) a majú sa vcítiť do pozície zvierat - detí v epizóde. Súčasne argumentujú svoje návrhy (ako a prečo by takto rozdelil Emil, Igy...). Potom deti navrhujú svoje postupy pri rozdeľovaní a hovoria, či by to tiež urobili tak, ako niektoré zo zvierat a prečo. Rozhovor je možné podporiť manipuláciou s pripravenými predmetmi, čo je vhodné pre tie deti, ktoré majú slabšie vyjadrovacie schopnosti. Pedagóg sleduje, či sa proces rozdeľovania nesústreďil iba na kritérium farba. Akceptuje však všetky návrhy bez nápovedných konštatovaní.

2. otázka:

**Ako sa dá zistiť, či má pravdu
Olívia alebo Emil?**

Učiteľ/ka ponechá deťom priestor na rozmýšľanie a dá im možnosť na vyjadrenie vlastných názorov. V prípade potreby je možné vytvoriť analogickú situáciu. Návrhy detí na riešenie problému je znovu vhodné zaznamenať tak, aby to videli všetci. Vyhodnotenie návrhov rieši až po ukončení epizódy. Môže ich porovnať s riešením, ktoré bolo realizované v epizóde.

3. otázka

**Navrhните, ako by ste vyriešili
Igyho a Emilov spor.**

Učiteľ nechá deti formulovať návrhy riešenia problému. Návrhy detí na riešenie problému je znovu vhodné zaznamenať tak, aby to videli všetci. Vyhodnotenie návrhov rieši až po ukončení epizódy. Môže ich porovnať s riešením, ktoré bolo realizované v epizóde. Súčasťou navrhnutých riešení môžu byť aj také, ktoré nesúvisia s matematikou.

Odporúčanie na prácu s deťmi po sledovaní epizódy

Po skončení epizódy je vhodné diskutovať s deťmi o tom, aký problém riešili deti v príbehu. Zhrnieme, ako postupne drahokamy rozdeľovali, čo bolo pritom podľa nich spravodlivé a čo nie.

• *Ako sa príbeh v Tajomníi skončil?*

• *Ako zistili zvieratká, kto z nich mal koľko drahokamov?*

• *Ako zistili kto mal najviac, kto mal najmenej?*

• *Ako zistíme, kto má viac drahokamov, keď budú uložené v dvoch košíkoch (aspoň 15 v košíku)?*

• *Ako zistíme, kde je viac drahokamov, ak budú nakreslené na dvoch obrázkoch (rozhádzané v počte po viac ako 10)?*

Formulujeme pritom tvrdenia o výsledku riešenia - *v hnedom košíku je viac drahokamov ako v žltom. Je to pravda?* Návrhy na vyriešenie úlohy sledujeme a prezentujeme všetky správne riešenia. Zameriavame pozornosť na postupy - vytváranie dvojíc predmetov, škrtenie dvojíc, zoskupovanie do dvojíc, spájanie dvojíc predmetov čiarou a pod.

Akým spôsobom dokážeme vytvoriť z týchto rôznych skupín skupiny predmetov/drahokamov s rovnakým počtom?

Predpokladáme, že deti využijú pojmy pridám, odoberiem.

Koľko predmetov najviac pridáme, koľko najviac odoberieme?

Výchovná línia

Odporúčanie na prípravu detí a podmienok v triede pred sledovaním epizódy

Učiteľ/ka na úvod triede povie, že sa spoločne pozrú na hodnotu kamarátstva. Následne hovorí výroky a nechá deti, ktoré súhlasia s výrokom, aby sa postavili:

- Naozajstní kamaráti a kamarátky sa nikdy nehádajú.

Nechá deti, ktoré sa postavili, aby zdôvodnili svoje tvrdenie. Následne sa opýta detí, ktoré ostali sedieť na ich dôvody. Pri zhrnutí je dôležité, aby zaznelo, že konflikty môžu byť prirodzenou súčasťou vzťahov a hádka nie je dôkaz zlého kamarátstva. Je tiež v poriadku, ak sa v nejakom kamarátstve zatiaľ žiadne konflikty nevyskytli.

Deti sú potom vyzvané, aby si skúsili spomenúť, kedy sa naposledy s niekým pohádali a ako to vyzeralo. Čo sa stalo, ako sa v hádke správali, aké slová a tón používali a podobne. Na záver učiteľ/ka položí otázku, čo by sa dalo spraviť inak a ako je možné hádku zvládnuť. Je možné využiť modelové situácie – buď vybrať z konfliktov, ktoré priniesli deti, ak sú relevantné pre väčšinu, alebo je možné použiť niektorý z nasledujúcich príkladov:

- *Kamaráti sa nevedia dohodnúť, akú hru budú hrať*
- *Kamarátka sa nechce podeliť o sladkosti*
- *Kamarát povie pred ostatnými, že niekoho nápad je hlúposť.*

Necháme deti, aby prichádzali s nápadmi na riešenia. Nehodnotíme ich, iba v prípade potreby pripomínáme, že riešenia by nemali byť ubližujúce pre žiadnu zo strán.

Následne učiteľ/ka navrhne deťom, aby sa spolu pozreli na to, prečo sa kamaráti z Lesnej pätky pohádajú a ako situáciu vyriešia.

Odporúčanie na prácu s deťmi po sledovaní epizódy

Po skončení epizódy je vhodné sa detí opýtať, aké konflikty zvieratká v epizóde mali a aké emócie pri tom prežívali. Dôležité je aj opýtať sa na dôvod Emilovho smútku a overiť, či nápady detí pri pozeraní epizódy zodpovedali Emilovým slovám. Dôležité je pomenovať, že konflikty vznikli pri rozdeľovaní diamantov, pre ich počet, pre porovnávanie sa a sprevádzali ich emócie ako smútok, hnev, závišť, žiarlivosť a podobne. Učiteľ/ka môže aj poukázať na to, že čím boli tieto emócie silnejšie, tým ťažšie bolo nájsť riešenie a s riešením pomáhali tí, ktorí nepríjemné emócie prežívali menej.

Následne sa učiteľ/ka pýta detí, ako sa nakoniec zvieratká dohodli. Prečo boli nakoniec všetci spokojní, hoci každému ostal iba jeden drahokam? Páčilo by sa aj im také riešenie? Môže nechať diskutovať deti a pýtať sa na argumentáciu tých, ktorým sa riešenie z rozprávky páčilo a tiež tých, ktorí z riešením nie sú spokojní a navrhujú iné. Je dobré zdôrazniť, že riešenia situácie môžu byť rôzne, neexistuje tu len jedno správne riešenie.

Následne pozve deti, aby si vyskúšali aj spoločne vytvoriť dohodu – kedy nie je dôležité mať viac, ale mať kamarátstvo a spoločné spomienky. Dopredu prichystáme nastrihané pásiky papiera rôznych farieb. Každé dieťa si môže vybrať z kôpky farebných ústrižkov len jeden papierik farby akej chce. Učiteľ/ka deťom povie, že tento papierik je teraz ich a môžu sa rozhodnúť, čo s ním spravia – môžu si každý svoj papierik nechať, alebo sa môžu dohodnúť ako trieda, že ich spoločne využijú na nejaké dielo (ako listy stromu, ako perie pre vtáka, alebo ich pospájajú do reťaze priateľstva, a podobne), alebo vytvoria skupinky, ktoré niečo zo svojich pásikov vytvoria. Nechá deti, aby diskutovali o rôznych možnostiach a dohodli sa na niektorom z riešení. Dôležité je nechať deti, aby si vybrali riešenie, ktoré im vyhovuje. Ak je to potrebné, učiteľ/ka facilituje dohodu – môže nechať hlasovať, zapisuje možnosti, a podobne, a ak sa to ukáže ako potrebné, podporuje tiež deti v regulácii emócií. Potom sa realizuje riešenie alebo riešenia, na ktorých sa trieda dohodla.

Na záver s deťmi učiteľ/ka reflektuje:

- *Bolo náročné nájsť dohodu?*
- *Aké emócie pri dohadovaní prežívali?*
- *Boli všetci s dohodou spokojní? Napadá teraz niekomu ešte iné riešenie?*
- *Ako sú spokojní s výsledkom?*

Na záver deťom učiteľ/ka poďakuje za spoluprácu a uzavrie, že riešenie konfliktov a hľadanie dohôd v kamarátstvach môže byť niekedy ťažké aj pre dospelých, aj pre deti. Je však možné to trénovať a učiť sa to.

